

STANDAARD UITGEVERIJ

Lesbrief

Goedele
Ghijsen

Vlucht weg

DAVIDSFONDS
INFODOK

www.standaarduitgeverij.be
Opgesteld door Goedele Ghijsen

14+

DAVIDSFONDS
INFODOK

Introductie

De auteur

Als klein meisje kroop Goedele Ghijsen in de kruin van de appelboom om ongestoord te kunnen lezen. Omdat ze leefde van verhalen, zocht ze een beroep waar je mocht lezen voor je job. Zo werd ze leerkracht Nederlands. Ze woont in Zutendaal met één man, twee kinderen en twee katten. Tegenwoordig geeft ze creatief schrijven aan jongeren en aan volwassenen.

Haar huis is geïsoleerd met boeken, maar er is één ding dat ze nog liever doet dan lezen: in haar pen kruipen om zelf verhalen te schrijven. Ze schreef al heel wat AVI-verhalen voor verschillende uitgeverijen. Vluchtweg is haar eerste verhaal voor tieners. Meer info vind je op: www.ghijsen.be Via die weg kan je haar ook in de klas halen voor een auteurslezing.

Vluchtweg

Nadesh, Miro en Jana zijn veroordeeld tot samenleven in de jungle van het klaslokaal. Elk strijden ze hun eigen oorlog. Elk reageren ze dat op een andere manier op hun klasgenoten af. De spanning stijgt, tot de bom ontploft.

Vluchtweg is een verhaal over visie en verantwoordelijkheid, over vechten of vluchten.

Aan de slag

I. Groepsgesprek

Bekijk deze quotes die bij Jana en Miro passen (over pesten, moeilijke thuissituatie, ...).

- Wat denken jullie over deze quotes die Jana op Instagram en Miro op Pinterest vonden? Zou jij die quote ook bewaren? Vertel eens ...
- Welke quote zou jij als lijfspreuk kiezen?

“Everybody has a secret world inside of them. I mean everybody. All of the people in the whole world, I mean everybody – no matter how dull and boring they are on the outside. Inside them they’ve all got unimaginable, magnificent, wonderful, stupid, amazing worlds... Not just one world. Hundreds of them. Thousands, maybe.”

Neil Gaiman

“Sprookje
Er was eens een man die altijd
rechtvaardig was.”

Herman de Coninck

“Glimlachen is makkelijker dan
vertellen wat je dwars zit...”

Anoniem

“It ain’t how hard you hit; it’s about
how hard you can get hit, and keep
moving forward. How much you
can take and keep moving forward.
That’s how winning is done.”

Anoniem

“I’m not living.
I’m just surviving.”

Anoniem

- Jana heeft een tattoo “Fear = no option”. Wat vind je van die quote? Zou jij hem op je lijf willen? Welke tattoo zou jij kiezen?

2. Bespreking fragment uit *Vluchtweg*.

Uit: *Goedele Ghijsen, Vluchtweg, Davidsfonds Infodok, 2021, p. 8-9*

- Heb jij het ooit meegemaakt dat er een nieuwe leerling in de klas kwam? Hoe verwierf die nieuweling een plaats in de groep? Ben je zelf ooit van klas veranderd? Hoe voelde dat? Heb jij je ook wel eens alleen gevoeld in een nieuwe groep? Hoe heb je de anderen toen leren kennen?
- Wat bedoelt Miro met 'Ik kon beter achteraan gaan zitten, tussen de draken. Liever dat dan zelf opgegeten worden.' Werkt het echt zo in groepen? Hoezo?
- In *Vluchtweg* zijn de personages soms heel hard voor elkaar: er worden berichten naar elkaar verstuurd waar de personages echt van schrikken. Heb jij dat ook al ooit meegemaakt? Hoe ga jij daarmee om?
- Wat zijn volgens jou de spelregels in een klas? Bedenk samen de spelregels in een ideale groep.

Ik bleef in het midden van de gang staan en staarde naar de gele cijfers boven de deur van mijn nieuwe klaslokaal: 4.8. Hier zou het feest dus beginnen. Mijn nieuwe start. Hopelijk kwam er dit keer een happy end.

Ik was alleen. Ik was bang. Maar alles liever dan weer naar mijn vorige klas. Die hel nooit meer.

Met een droge mond stapte ik het lokaal binnen.

Overal stonden groepjes jongeren te babbelen en te lachen. Vooraan op de eerste rij zat een jongen alleen, met zijn blik naar de bank gericht. Gelukkig. Ik was dus niet de enige nieuwe in deze klas. Maar zijn fout zou ik deze keer niet maken. Ik kon beter achteraan gaan zitten, tussen de draken. Liever dat dan zelf opgegeten worden. Dus koos ik de achterste tafel in het midden.

Twee tellen later stevende een meisje op me af. Ze droeg een gescheurde jeans en had haren als de manen van een leeuw. Haar tas met de Amerikaanse vlag erop plofte op mijn bank. 'Ik zit hier.' Snel schoof ik een plaats op. Een gestreepte rugzak landde voor mijn neus: 'En ik zit hier.'

Het eerste meisje bliksemde met haar ogen en wees met gestrekte arm naar voren. Aan de binnenkant van haar pols stond in kleine letters *Fear = no option*. Ze dirigeerde me weg.

De rest van de klas had intussen een plaats opgeëist. Ik slofte naar de lege plek naast de jongen vooraan en knikte vluchtig naar hem. Allebei alleen.

3. Creatief schrijven.

In *Vluchtweg* lees je de gebeurtenissen telkens vanuit het standpunt van Miro, Jana en Nadesh. Elk hebben ze een eigen visie op het verhaal. Als lezer krijg je zo telkens een nieuw puzzelstuk mee.

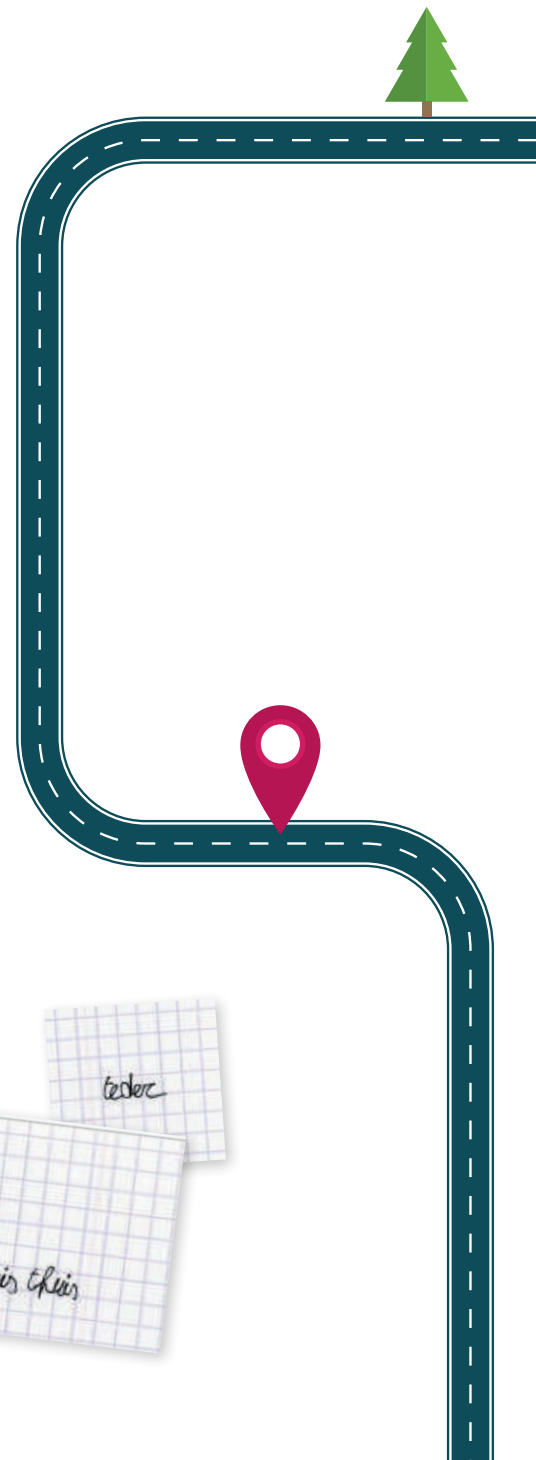
Kruip in de huid van een van de klasgenoten. Beschrijf het fragment (of een andere scène als je het boek gelezen hebt) vanuit het perspectief van dat personage. Wat is zijn of haar kijk op de situatie? Misschien maakt de klasgenoot maar een stukje van de scène mee. Wat ziet hij of zij precies gebeuren? Hoe interpreteert deze klasgenoot de situatie? Natuurlijk mag je je personage een eigen invulling laten geven aan wat hij of zij ziet gebeuren. Eventueel schrijf je een kort vervolg vanuit de ogen van jouw personage.

4. Kijk door de ogen van een vluchteling.

Nadesh is nieuw in de klas omdat hij moest vluchten uit een ander land. Hij vindt in de klas en in de leefgroep waar hij wordt opgevangen een nieuwe thuis.

Wanneer zou jij op de vlucht slaan? Waar zou je dan naartoe trekken? Ga op zoek naar drie nieuwsberichten over minderjarigen op de vlucht. Stel dat jij wereldleider zou zijn, hoe zou je de moeilijke situatie van vluchtelingen oplossen?

Nadesh moet als vluchteling helemaal van nul beginnen, zo moet hij een nieuwe taal aanleren. Als houvast maakt hij lijstjes met mooie Nederlandse woorden. Zoek vijf Nederlandse woorden die jij mooi vindt. Ken je ook bijzondere woorden uit andere talen?

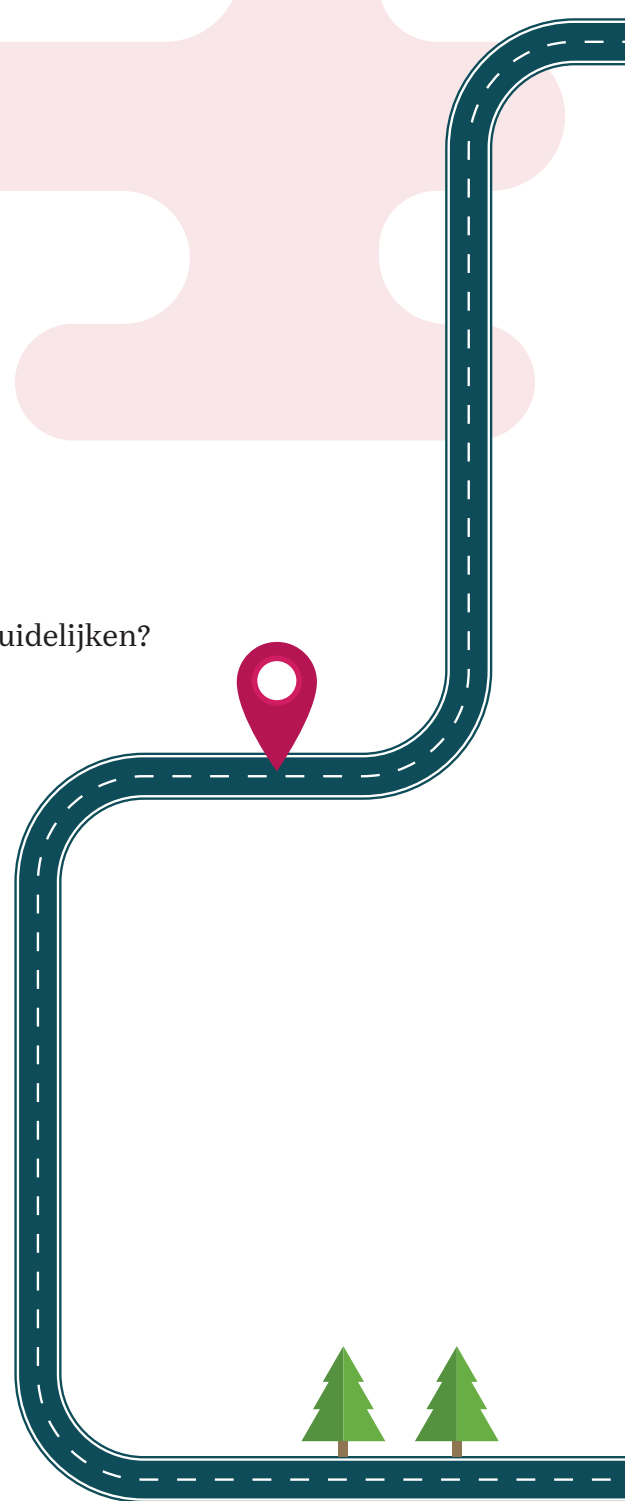

5. Vertel eens...

Als de hele klas Vluchtweg gelezen heeft, kan je werken met de 'Vertel eens'-methode van Aidan Chambers.

- Stel de volgende vragen aan de groep:
Wat vond je leuk?
Wat vond je niet leuk?
Wat begreep je niet?
Welke patronen/verbanden zag je die het verhaal verduidelijken?
Je kan dit schema op het bord tekenen:

	
Wat vond je leuk?	Wat vond je niet leuk?
Wat was niet duidelijk?	Welke patronen herkende je?
	

- Schrijf op wat de jongeren zeggen in 1 woord. Onderbreek hen niet, blijf uit de discussie. Vraag nog geen uitleg. Stel geen waarom-vragen.
- Omcirkel de begrippen die meermaals voorkomen. Nu kan je wel verduidelijking vragen. Doe dat liefst met de woorden 'Vertel eens'. Soms zijn leerlingen het eens over een gemeenschappelijke betekenis. Soms ook niet. Vraag dan wat ze wel bedoelen. Op die manier leren ze kritisch denken. Je mag doen alsof je het zelf niet weet. Als leerkracht mag je woordenschat aanreiken zodat leerlingen dingen leren benoemen: 'We noemen dit ...'
- Het is niet erg als niet iedereen spreekt, luisteren en nadenken is ook meedoen.

Uit: Chambers, Vertel eens: <https://www.youtube.com/watch?v=l7aFGTycvfl>

Meer info: Aidan Chambers, Leespraat. De leesomgeving & Vertel eens, NBD Biblion, 2012

6. Vergelijk de volgende tekstfragmenten uit *Vluchtweg*.

Nadesh stak me voorbij, zijn sportschoenen in zijn handen. De mijne zaten in mijn paarse strandtas. We moesten nog een week wachten op de levering van gymkleren en reflecterende sporttassen met het logo van de school. Hij keek om. Ik streek mijn haar goed. Nadesh glimlachte. Mijn hart klopte in mijn keel, mijn wangen gloeiden. Kwam dat door de gymles? Of door de glimlach van Nadesh?

Kadir, Gijs en Jeroen liepen voor ons.

‘Losers’, riep Jeroen naar Gijs en Kadir. Aan het einde van de atletiekles had hij hen in een sprint ver achter zich gelaten.

‘En jij hebt de Olympische Spelen gewonnen, zeker?’ lachte Kadir.

Gijs mepte speels met zijn sporttas naar Jeroen.

Onmiddellijk volgde de wraak: Jeroen gooide zijn tas naar Gijs.

‘Aanvallen!’ Gijs’ oorlogskreet galmde door de trappenhal.

Ik hield mijn pas in. Tussen de lessen door was de trap een speeltuin: geen toezicht, een zeldzame leerkracht. Meer hadden de jongens niet nodig. De sporttassen vlogen door de lucht.

‘Nadesh, pak vast’, riep Gijs en hij lanceerde Jeroens sporttas richting Nadesh.

In een reflex ving Nadesh de tas op. Zijn eigen schoenen ploften op de vloer. Hij gooide de sporttas naar Kadir en bukte zich om zijn schoenen op te rapen. Jasper stak me voorbij en greep één schoen voor Nadesh eraan kon.

Het spel ging verder. De schoen van Nadesh vloog heen en weer. Hoog, hoger, hoogst.

‘Mijn schoen,’ lachte Nadesh, ‘mijn schoen.’ Hij stond tussen Jasper en Gijs in, maar die slaagden er steeds in om de schoen buiten zijn bereik te houden.

Boven hing Kadir over de leuning met gespreide armen: ‘Hier, hier.’ Jasper mikte.

Kadir reikte. En miste.

De schoen tuimelde door het trapgat helemaal naar beneden. Een van de ouderejaars sprong opzij. ‘Ben je gek?’ riep hij naar boven terwijl hij een vuist maakte.

‘Afblijven’, riep Nadesh. ‘Mijn schoen.’ Hij draaide zich om zodat hij zijn schoen kon gaan redden. Zijn mooie lach was verdwenen.

‘Ach’, zei Gijs. ‘Het is maar een schoen.’

Nadesh stopte bruusk, keerde zich weer om naar Gijs en nam in drie grote stappen zes treden naar boven. Pas toen hij oog in oog met Gijs stond, zei hij: ‘Zeg niet: maar een schoen.’

De jongens werden er stil van.

Een roze lunchbox. Het kind had een roze lunchbox. En een *lovely mom*. Met rode hoed.

Mijn ma deed dat niet meer voor mij. *Never*. Die was te druk met haar *lovely friend*. De klootzak. De laatste keer dat mijn ma brood voor me smeerde, was jaren voor pa ervandoor ging met de staart tussen de benen. Toen er nog pauzes waren tussen de ruzies. Sindsdien maakte ik mijn lunch zelf, nadat ik eerst de boterhammen van mijn broertje had gesmeerd.

Miro staarde met gebogen hoofd naar haar handen. De hele les lag haar lunchbox op de hoek van haar bank. Als een prooi. Een prooi die ze nog niet mocht verorberen. Ik glimlachte. Eerst zou er nog om gevochten worden.

Vos knipperde met haar lange wimpers toen ze ons met een brede zwaai 'a nice weekend' wenste bij het buitengaan.

Als afgesproken stonden we tegelijk op. De benen moesten worden gestrekt. Het territorium verdedigd. Enkel Miro en Nadesh bleven zitten.

Ik stevende recht op mijn doel af. Die lunch was van mij. Alleen wist Miro dat nog niet. Ik wilde ook wel eens iets proeven dat naar liefde smaakte.

Vliegensvlug legde ik mijn hand op haar lunchbox. Dan pas keek ik haar recht in de ogen.

'Mirootje, ik heb vandaag ook geen eten bij me en vanmorgen had ik geen tijd voor een ontbijt. Ik rammel. Die lunch krijg ik wel van jou. Of niet?'

Schichtig keek Miro om zich heen, op zoek naar hulp. Onze klasgenoten waren allemaal gefocust op hun telefoon. Niemand merkte iets. Ze moesten eens durven. Alleen Nadesh keek me scherp aan.

'Nadesh,' zei ik, 'ik heb echt honger. Dat begrijp jij toch?' Ik draaide me weer om naar Miro. 'Heb jij vanmorgen wel ontbeten?'

Een bijna onzichtbaar knikje. Nadesh keek ongelovig van Miro naar mij, maar hij zweeg.

'Miro,' fluisterde ik, 'je gaat toch niet echt de lunch opeten die je moeder heeft gebracht? Je hoorde toch hoe de klas reageerde?'

Miro opende haar mond om iets te zeggen. Ik was haar voor.

'Ze had een hoed op, Miro. En ze kwam tot in de klas om je van vitamintjes te voorzien. Kun je je dan niet alleen redden?'

Miro sloeg haar ogen neer. In slow motion tilde ik de lunchbox op. Ze stak haar hand uit om hem terug te nemen, razendsnel trok ik hem tegen me aan.

'Wat lief van je', ging ik luid verder. 'Als ik jou ooit ergens mee kan helpen.'

Miro keek me met open mond aan. Haar ogen flitsten naar de klas en dan weer naar mij. Ik staarde haar aan tot ze haar blik afwendde.

Toen kwam Smits van economie binnen. Onze wereldverbeteraar op sokken van biokatoen.

‘Neem allemaal bladzijde vierendertig’, riep ze boven ons lawaai uit. ‘We beginnen vandaag aan het hoofdstuk over eerlijke handel.’
Pff. Eerlijke handel. *Survival of the fittest*, ja. De wereld is een jungle. Wie niet vecht, is voor altijd op de vlucht.
Op weg naar de eetzaal opende ik de roze doos. Bruin brood met kaas. Ik haalde mijn neus op. Vieze troep, die moest ik niet. In de eerstvolgende vuilnisbak kieperde ik de lunchbox leeg. Eef glimlachte samenzweerderig naar me.
Miro zat al op haar plaats, met haar kin in haar handen. In het voorbijgaan zette ik de lege lunchbox voor haar neus neer. Haar mond viel open, ze kromp ineen. Ai, misschien was ik toch te hard geweest. Maar straks kon Miro wel uithuilen bij haar moeder. Had ik maar een moeder zoals die van Miro. Ik zou die rode hoed er met plezier bijnemen.
Aan tafel schoof Eef me een boterham met hagelslag toe. Bij mijn eerste hap zag ik dat Nadesh er ook een aan Miro gaf.
Verdorie. Wat had ik nu gewonnen?

Uit: Goedele Ghijsen, Vluchtweg, Davidsfonds Infodok, 2021, p. 30-32

- Wat is het verschil tussen pesten en plagen? Maak een lijstje met kenmerken van pesten en plagen of verwerk je antwoord in een cartoon.
- Hoe reageer jij als je ziet dat iemand wordt gepest?
- Wat is de invloed van social media op pestgedrag?
- Hoe kan je pesten voorkomen?
- Schrijf met de klas een charter tegen pesten. Verwerk dit op een creatieve manier naar keuze: maak een poster, schrijf een lied, gebruik social media een keer als middel tegen pesten met een TikTok-filmpje, ...

7. Schrijf tegen pesten.

Je bent reporter van de schoolwebsite en moet een blog schrijven over pesten. Voor je kan beginnen schrijven, moet je eerst info verzamelen. De volgende websites kunnen je zeker helpen: www.kieskleurtegenpesten.be, www.stoppestennu.nl, www.awel.be of www.watwat.be/pesten. Schrijf daarna je blogtekst uit. Vergeet zeker niet om je bronnen te vermelden. Laat jouw tekst nalezen door een klasgenoot zodat je hem nog kan herschrijven voor je hem als reporter ‘publiceert’. Misschien kan de tekst wel echt ergens geplaatst worden op internet?